

КОД ЛІКАРЯ У ТВОРЧОСТІ М. ЛЕВИЦЬКОГО

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 1 (29).

Турган О. Код лікаря у творчості М.Левицького; 12 стор.; кількість бібліографічних джерел – 5; мова – українська.

Анотація: У статті проаналізовано автобіографічний код лікаря у творчості М. Левицького, прочитуються витоки цього коду, досліджується наявний медичний пласт у текстах творів письменника, листуванні й спогадах його сучасників.

Ключові слова: література, письменник, образ лікаря, співчуття, психологізм персонажів.

*Живе лиш той, хто не живе для себе,
Хто для других виборює життя
Василь Симоненко*

В історії української культури й літератури різних періодів розвитку непересічне місце займають письменники-лікарі, які своєю творчістю й культурно-громадською діяльністю стали прикладом мужності й людяності для наступних поколінь, вписали в історію самобутню й неповторну сторінку служіння своєму народу й Батьківщині. Адже медицина й література – це насамперед людинознавство. Лікарі, маючи знання з медицини, позбавляють людину від страждань. О. Герцен підкреслював: “Література не лікар, а біль”. Саме література пробуджує й виховує в людині людяне, глибоку душевність і духовність, високі моральні якості. Для медика, як і для літератора, необхідна гармонія розуму й серця. Слово для медика, за Гіппократом, є найнеобхіднішим для пізнання людини. Тому він і радив звертатися насамперед до того лікаря, який разом із іншими засобами допомагає словом.

Серед когорти таких постатей в українській культурі і літературі – Ю. Дрогобич, С.В. Руданський, І. та Ю. Липи, П. Бейлін, Ю. Щербак, В. Берсенев та багато інших – виокремлюється постать М. Левицького – “дивовижно багатогранного чоловіка, котрий був і лікарем, і письменником, і видавцем, і громадським діячем, і будителем та просвітителем нашої людяності, й меценатом, і міністром у гетьманському уряді Ф. Лизогуба” [2, с.161]. До цього також слід додати, що Модест Левицький знав багато іноземних мов – німецьку, французьку, старогрецьку, латинь, ідиш, чеську, польську, грав на фортепіано, бандурі, провадив педагогічну діяльність, увійшов у історію української літератури та культури кінця XIX – поч. XX ст. Підтримував творчі зв’язки з багатьма письменниками й культурними діячами тієї епохи – Б. Грінченком, Оленою Пчілкою, Лесею Українкою, І. Франком, Є. Чикаленком, Д. Дорошенком та іншими. Виходець із давнього шляхетського роду, син мирового судді та внук

священника села Олешин на Поділлі, де віддавна обов’язки духівників виконував рід Левицьких. Молодша сестра Модеста Софія – znana серед паризької богеми початку XX ст. художниця.

У 1894 р. після закінчення Київського університету (вчився чотири курси на історико-філологічному, а потім здобував фах лікаря на медичному факультеті) розпочав свою лікарську практику на Волині в м. Ковелі. Ковельський період (1894-1898 рр.) у житті й діяльності Модеста Пилиповича був знаменним, адже в цей час предводителем дворянства був Петро Косач.

Знайомство з родиною Косачів-Драгоманових, яку відвідує молодий лікар в с. Колодяжному, подарувало йому кращі роки життя й творчості. У 1895 р. в Ковельському повіті спалахнула епідемія холери (слід наголосити, що практика боротьби з цією хворобою в нього вже була, адже ще до закінчення університету студент-медик Модест Левицький зголошується добровольцем на боротьбу з холерою спочатку на Оренбурзькій залізниці, а потім у рідному Поділлі на Гайсинщині). Таку ж медичну школу боротьби з холерою проходили С. Руданський, А. Чехов, М. Булгаков. Модест Пилипович перевіз дружину Зінаїду й сина до Колодяжного, бо сам їздив по селах, хуторах, надаючи допомогу хворим.

16 вересня 1895 р. Леся Українка у листі до брата Михайла писала: “У нас вчора були Левицький і Короткевич і казали, що холера в уезді уменшається” [4, с. 324]. М. Левицького й М. Короткевича письменниця називає – “дуже славні люди” [4, с.322]. М. Левицький став не просто другом, однодумцем сім’ї Косачів, а й домашнім лікарем. Згодом і в Києві він спілкувався з ними, консультував Лесею Українку у зв’язку з її хворобою. Саме через Косачів він знайомиться зі М. Старицьким, М. Лисенком та іншими культурними діячами епохи. У листі до матері 13 вересня 1896 р. з Колодяжного Леся повідомляла: “... Ти знаєш, уже при тобі моя нога боліла, на другий день після вашого виїзду вона стала боліти гірше,

на третій ще гірше, надто коли, посидівши якийсь час, я вставала, щоб іти, то вже мусила просить кого-небудь, щоб поміг, бо нога боліла дуже різко і страшно було подумати наступити на неї. Тоді я поїхала до Левицького, не застала його дома, але на другий день він сам приїхав подивитись мою ногу і найшов, що біль її не від втоми мускулів, а таки від самого сугуба це, від пораненого місця. Спочатку він радив накласти яку нерухому пов'язку, але я не згодилась на таке спішне рішення, і тоді він згодився на компроміс: накласти, як він каже, "нравственную повязку", себто лягти на тиждень в ліжку і старатись як можна менше ворушити ногою... Три дні я вже лежу... Левицький каже, що треба осягти "сращения", але я думаю, що його перш усього дуже трудно, а може й неможливо осягти, а друге – що воно ні од яких рецидивів не гарантує, як се я знаю з прикладу інших людей" [4, с. 346]. У листі за 28 листопада 1897 р. до сестри Ольги з Ялти Леся сподівалася на зустріч з лікарем у Гадячі: "Буде славно, якщо Левицький буде в Гадячі, я була б рада бачити його там! [4, с. 408].

М. Левицький вказував, що саме цей ковельський період у його діяльності дав багато для вироблення національного світогляду: "Там я був не тільки в рідному оточенні, серед рідного народу, але ще й зустрів таку свідому українську родину, як Косачі... Там я близько познайомився з Оленою Пчілкою, Лесею Українкою, Михайлом Косачем і з молодшими дочками: Ольгою (Лілею), що потім стала лікарем, Оксаною, Дорою. Туди ж на літо приїздили гостювати Оксана Старицька (Стешенкова), Фотій Красицький (відомий маляр), д-р Пилип Немоловський (автор "Бджільництва" та "Саду"). Тут виробився і зафіксувався на все життя мій національний світогляд" [3, с. 212].

Працював лікарем у Ковелі, Києві, Боярці, Радивиліві, Білій Церкві, Луцьку. У роки української державності перебував урядовцем в апараті Міністерства шляхів УНР на посаді директора культурно-освітнього департаменту, був головним санітарним лікарем залізниць України. У 1919 р. очолював дипломатичну місію УНР у Греції, був міністром здоров'я уряду УНР на вигнанні в Польщі. У 1920 р. Модест Левицький був учасником з'їзду українських послів та дипломатів у Відні. Після окупації України більшовиками переїздить до Терново (Польща) до українського уряду Директорії на чолі з Симоном Петлюрою. Тут організував курси медсестер для українських дівчат, на яких сам читав лекції, завідував санаторієм українського війська, лікував місцевих жителів-гуралів в Закопаному. У 1922 р. переїздить до Чехії, де активізувалася наукова й громадська діяльність українських емігрантів завдяки підтримці уряду країни. Як ректор очолює Українську господарську академію, де збирає достойні наукові сили (І. Мовченів, С. Русова, Д. Антонович та ін.).

З 1927 по 1932 р. М. Левицький разом із сім'єю сина Віктора мешкав у Луцьку, працював учителем української мови й лікарем української гімназії, займався просвітницькою й культурно-громадською роботою.

Під час навчання у Кам'янець-Подільській гімназії 1881 р. 15-річний Модест видав у цьому місті під псевдонімом "граф Біберштейн" 60-сторінкову книжку "Граф Мотика" з підзаголовком "Народні перекази на Поділлі". Примірники цього видання зберігаються нині в Національній бібліотеці України імені В. Вернадського, Одеській державній науковій бібліотеці, Російській національній бібліотеці в Санкт-Петербурзі.

Медична освіта і лікарська практика дозволяли М. Левицькому розширювати коло своїх спостережень і брати з того, що він бачив, найнеобхідніше для своєї творчості. Істинну ціну медичних знань для письменника-лікаря може зрозуміти тільки той, хто сам лікар. Для прози письменника характерні точність і об'єктивність, це результат його медичних спостережень. У М. Левицького переконливо, науково достовірно зображені відтінки душевного стану людини, її настрої, стан хвилювання, відчуття тривоги, страху тощо.

Літературну діяльність Модест Левицький поєднував з лікарською практикою, він співпрацював в альманахах "Час", "Щоденна газета", "Просвіта", часописі "Досвітня зоря", редагуваному Б.Грінченком, журналами "Киевская старина", "Літературно-науковий вісник", "Нова громада", газетою "Рада". Серед його літературних псевдонімів найбільш відомі – Макогоненко, М. Пилипович, Виборний. Друкує художні твори й популярні книжки з медицини, наукові розвідки з української мови ("Десять заповідей матерям", "Як доглядати й годувати дітей", "Короста або чухавка", "Язык, наречие й говор", "Рідна мова", "Круті слова", "Українська граматики для самочитання").

Майже всі літературні твори письменника пройняті лікарняним забарвленням, своєрідним автобіографічним кодом. У них постає образ лікаря, найчастіше безіменний, якому притаманні риси цієї найгуманнішої з усіх професій – глибокі знання тіла й душі людини, доброта, увага, співчуття й жаль до хворого, співпереживання, готовність прийти на допомогу, жертвовність. Деякі з них за жанром нагадують своєрідні нариси, з елементами "записок" лікаря, на кшталт відомих нам "Записок врача" В. Вересаєва, "Записок молодого врача" М. Булгакова.

Так, у циклі "Казенні діти" (із спогадів лікаря) всі нариси-новелетки пройняті співчуттям, добротою, співпереживанням до кинутих батьками дітей, переданих поліцією до притулку. Пригадуються й твори на цю тему видатного письменника-педагога С. Васильченка, зокрема новела "Приблуда", який теж співпрацював у газеті "Рада". Як письменник, лікар-обсерватор М. Левицький передає картину хвороб і смертності в притулку:

“Смерть у притулку була велика; пригодів її було чимало. Тіснота була, дуже прикра, бо майже завжди дітей було поверх норми, іноді на сорок місць бувало їх більше копи; доводилося класти по-двоє, по-троє на одно ліжко; повітря було тяжке. Іноді набіралося багато цицькових і не вистачало мамок: бувало, що одна мамка годувала трьох, навіть чотирьох; певна річ, що того корму не вистачало, і треба було договувати дітей соскою, а це вже є одна з причин дитячих хвороб. Підкидали й недоносків, з якими найбільше клопоту було, і вони дуже часто вмірали. Бували й хворі діти: пранцьовиті (сифілітичні), яким не можна було дати мамку, бо вона від них заразилась би; бували золотушні, калічки, сліпі, горбаті, сухітники – всякі” [3, с. 57].

Кожна нова замальовка – трагічна унікальна сторінка соціального становища різних верств населення, фігурантів тогочасного життя, з їхніми мотиваціями поведінки, конфліктом ситуацій. Душа лікаря відчувається в усьому: він “щасливий”, що троє дітей невиліковно хворої матері, привезені до притулку, ослабли на коклюш, і тому він позбавлений обов’язку віддавати їх аж поки вони не видужають (“Шахтарева драма”). Лікар шукає шляхи покращення долі дітей, він намагається через пресу знайти охочих усиновлення їх і часто досягає своєї мети. У нарисі “Толік” подається короткий опис лікарського огляду й діагностування: “Коли я його (Толіка – О.Т.) з лікарського обов’язку оглянув, хоч він був на вигляд зовсім здоровий, то побачив, що Толік хворий на пранці. Від кого він мав ту хворобу – трудно було вгадати, але форма її була свіжа, заразна” [3, с. 62]. У зв’язку з тим, що хвороба лікувалася довго і хворому не можна було контактувати з іншими дітьми, лікар приютив його в своєму службовому кабінеті, де Толік виконував роль “докторського секретаря”: “Коли я писав акти про нових підкидьків або інші які службові папери, він уможувався з ногами на кріселку коло мого стола, сидів тихенько і примочував прес-бюваром написане, коли треба було перевернути сторінку. Робив він це поважно, акуратно, ніби службовий обов’язок” [3, с. 62]. Через події початку ХХ ст., досвід праці М. Левицького лікарем у дитячому притулку розкривається одна з жажливих сторінок історії українського народу.

Намагання зрозуміти будь-яку складну й неординарну життєву ситуацію, щирі співчуття до дитини й батьків – основне кредо лікаря, тому неодноразово звучить у нарисах переконливе твердження – “Я лікар, а не суддя” “Бірута” [3, с. 65]; “Sancta simplicitas” [3, с. 67].

У цих замальовках М. Левицький виступає і публіцистом-аналітиком зі своїм баченням шляхів цивілізації, етичного ставлення до людини, й майстром художнього слова, й великим медиком.

Стриманість лікаря, поєднання медичних і педагогічних методів, боротьба за нове життя

ціною великого напруження сил, любов до дитини й побожне ставлення до майбутньої матері – все це давало відчуття сили й відповідальності. Після безсонної ночі (лікарю довелося приймати пологи в своїй заступниці, “фельдшеріці Віри Миколаївни” – “Sancta simplicitas”) лікар після невеличкого перепочинку знову повертався до своєї звичайної роботи.

До якої б медичної проблеми не звернувся письменник у своїх творах, відчувається, що “медичні” сторінки написані медиком-професіоналом: вміння поставити діагноз, знання перебігу різних хвороб, визначення й опис стану хворого під час і після недуги, поведінка лікаря і його філософія “неправди” задля хворого, дотримання основного лікарського правила – “не зашкодь” (“Лікар не сказав нічого, тільки розвів руками: він не хотів, щоб хворий Микита почув, що надії вже нема” – “Тяжка дорога”) тощо.

Так, в оповіданні “Деда” лікар ставить діагноз хворим – дочці баби Варвари Мотрі і привезеному до баби Варвари на постій новобранцю з Кавказу. Якщо дочці лікар записав полоскання горла, тепло ув’язувати шию, то після обслуговування “дудочкою” грудей, обстукування солдата визначає хворобу – сухоти: “При таких злиднях та при солдатській службі він довго не протягне. На тонку пряде...” [3, с. 95]. Діагноз справджується і Шію помирає в лазареті для новобранців.

Лікар дуже вболіває за хворого на сухоти Микиту з оповідання “Тяжка дорога”. Він відмовляє батька забирати сина “при такій гарячці”, щоб не застудити в дорозі. Батько, розуміючи безвихідність ситуації, прагне, щоб син “пересвяткував” удома кутю. М. Левицький вміє стисло, лапідарно точно передати зовнішній вигляд хворого з невиліковною на той час хворобою: “Ще тиждень минув. Микиті не полегшало: гарячка палила його, він дуже схуд за той час, що пролежав у лікарні, очі позападали йому глибоко, а на лиці, на щоках палав червоний рум’янець. Танув Микита, як та свічка воскова, тяжкий кашель дихати не давав” (“Тяжка дорога”) [3, с. 107]; “втомлений, виснажений і вечеряти не хотів, а лягав на лавку й важко відсапувався, а в грудях йому такі пищики грали, що здалеку чуть було. Шію мовчав, тільки щось клекотіло, як окріп у казані. Шію сидів на лаві, а перед ним на долівці була калюжа крові. Заюшена була кров’ю сорочка його, навіть борода. В грудях йому клекотіло, а він хапався рукою за серце” (“Деда”) [3, с. 96].

Як письменник-лікар М. Левицький умів спостерігати й схоплювати найважливіші риси, найчастіше (як, до речі, і А. Чехов) він заміняє медичну термінологію виразами, взятими з побутового мовлення.

Показовим у плані поєднання таланту письменника й лікаря є оповідання-бувальщина “Нюбея”. Автор у символічному плані використовує античний образ Нюбеї – міфологічний знак

матері-страдниці. Головна героїня твору, талановита артистка з “мандрівної провінціальної “руско-малорусської трупи” Настя відтворює образ античної цариці на сцені, і доля її асоціюється з античним міфом, бо вона втрачає єдину свою доньку. Смертельно хвора артистка прекрасно зіграла роль античної Ніобеї: “Ніобея була дуже гарна в старовинному грецькому хітоні, що не ховав її і не псував чудових, принадних форм її молодого, стрункого тіла; а особливо гарне було її бліде обличчя й очі, що світилися дивним блиском...” [3, с. 120].

Вірш-гекзаметр із веселої, дотепної комедійки “Плач, Ніобеє, царице без царства і мати без дітей”, що виконує роль своєрідного рефрену у творі, набуває різноманітних символічних значень. Буфонада міфу відтінює трагізм долі артистки-матері, яка змушена разом зі своїм чоловіком та іншими театралми своїм талантом жертвувати в скрутних матеріальних і побутових умовах заради жалюгідного існування. Художнє відтворення злиденного життя представників українського театру поєднується з показом місії лікаря, який переймається бідами своїх пацієнтів, ідучи навіть на деякі порушення медичних канонів: “Хвороба не вважає, чи ви артистка чи ні, які у вас умови з антрепренером, чи багаті ви, чи бідні, чи хвора у вас дитина, чи здорова, хвороба на це не зважає, а робить своє. Ви ставите мені неможливі умови: і поможи, й не можемо зробити те, що кажеш” [3, с. 119].

Лікар, зважаючи на обставини, на благання артистки дати їй полегкість для змоги грати на сцені, виписує рецепт, коментуючи – “Дам вам морфію, боліти у вас буде менше, зможете ходити... А як вип’єте вина перед виходом на сцену, то й не змлієте... А завтра... вам утрое гірше буде, ніж тепер” [3, с. 119]. Співчуття до хворого й “артистично розвинена” здібність до “неширості” стає для лікаря “спасенною ложкою, що буває на користь ближньому” [3, с. 220].

Схвильований діалог, уривчастість відповідей лікаря характеризують психосоматичні стани персонажів. Про співпереживання до своєї пацієнтки, а також про інтерес інтелігента до культурного життя епохи засвідчує й той факт, що лікар іде на спектакль, де буде грати його підопічна. Такі описи підкреслюють автобіографічні риси, як зазначалося, його прози: “Прийшов він розважитися після буденної щоденної роботи, тяжкої роботи серед атмосфери людського страждання, болю й сліз. Тягнуло його сюди ще якесь болюче бажання подивитися, як його бідна пацієнтка, з тяжким болем тіла й душі, буде грати веселу комедію, і боявся він, що, може, й тут, на виставі, його поміч буде потрібна нещасній артистці... З усієї публіки, що сиділа в театрі, тільки один той лікар знав, який грим навів на те личко, на ті очі отой незвичайний, гарячковий блиск і красу...” [3, с. 120].

Лікар із внутрішнім обов’язком до хворого провідує артистку Настю під час антракту, переживаючи за її стан, дізнається від її чоловіка про смерть їхньої донечки, тому на другій дії він “сидів сам не свій” [3, с. 121]. Глибоке психологічне переплетення описів стану хворої, неспівмірності зовнішньої краси, таланту й умов життя (... у брудному й холодному “номері” заїзду, ... вкрита старою хусткою та дріявим пальтом...) [3, с. 121], сприйняття гри й краси артистки різними персонажами ставить цей твір М. Левицького у ряд неперевершених зразків новелістики кінця XIX -- початку XX ст. М. Коцюбинського, В. Стефаника, О. Кобилянської, С. Васильченка, А. Тесленка.

Образ сліз, який співвідноситься з міфом про Ніобею, – один із наскрізних у творі. Цей образ типологічний з однойменними у поезії Лесі Українки, повісті О. Кобилянської. До своєрідного переосмислення античного образу звернулися також поети-молодомузівці П. Карманський (“Ждала, молилася”), С. Чарнецький (“На виставці”). Образ Ніоби, отже, постає в українській літературі початку XX ст. синтетично-символічним для епохального відображення найактуальніших проблем. Поєднання міфічного й реального, комічного й трагічного – це історична, характерна для неореалізму рубежу століть форма трагізму одиничного, окремого шматка життя, це відтворення особистого існування як універсального міфу.

“Задушевним, щирогуманним, позбавленим екзотики” [1, с. 23] є “оповідання лікаря” “Щастя Пейсаха Лейдермана”, так цей жанровий різновид визначає М. Левицький. Письменник з любов’ю повістує про старого музику єврея Пейсаха Лейдермана, відомого на всю округу неперевершеною грою на скрипці: “Хто його знає, скільки літ він уже грав – він і сам того добре не пам’ятав. Чимало вже повдовіло з тих, кому грав він; траплялося грати і на таких весіллях, що колись і батькам молодих він теж грав на їх весіллі” [3, с. 98].

Автор у сюжеті цього твору вихоплює трагічні й сповнені доброзичливого гумору та іронії моменти з життя персонажа: з красуні після хвороби перетворюється на каліку дочка, яка разом із дітьми змушена жити у батька; перевтомлений скрипаль засинає у поїзді і проїжджає необхідну зупинку, де мав грати весілля; травмування й отримання допомоги від лікаря; долання болю і щастя від гри на скрипці на запланованому весіллі: “Пейсах грав у Ігнатівці на весіллі. Розбита, зав’язана щока боліла тяжко: боліла і рука, що водила смичком; і чарку, що подала йому молода, він пив якось чудно, боком, як п’є птиця воду, перегнувши голову на здоровий бік, щоб не попала горілка на рану. А півобличчя його сяяло щастям – таким щастям, якого не знав він зроду!...” [3, с. 104]. В оповіданні через діалог лікаря з постраждалим персонажем, який займає помітне місце в композиції твору, стверджується основний принцип світовідчуття письменника – любов до

людини. Як слушно зауважує Н. Шумило, “для “маленької людини” М. Левицького (селянина, єврея-кустаря, актора-інтелігента) доля набуває рис сліпого й жорстокого фатуму (“Порожнім ходом”, “Щастя Пейсаха Лейдермана”, “Перша льгота”, “Злочинниця”, “Забув”, “По закону”), або добиває трагічною несподіванкою (“Ніобея”), або дрібницею підносить до чинності закону (“Стаття 182”) [3, с. 212].

М. Левицький, крім правильного діагностування своїх хворих, яких ніколи не ділив на своїх і чужих, уважного лікування лікарськими, словесними й душевними засобами ставив у своїх творах діагноз тогочасному українському суспільству, та й не лише тогочасному, вибудовуючи свою філософію добра, обов’язку, гуманізму, краси.

Як згадує сестра Модеста Софія Левицька: “Це була така завжди молода душа, щедра, чиста й ясна, що від нього так, як від сонця, проміння йшло й світило й зігрівало тих, серед кого він появлявся. Він не бачив ні в кім зла, бо не було злани крихти у його серці” [3, с. 183].

Творчість М. Левицького (“Деда”, “Ніобея”, “Злочинниця”, “Тяжкий хрест”) у літературному

процесі кінця XIX – поч. XX ст. презентувала свідому тенденцію “вражати читача кривавими ранами народу, аби ставити визвольні завдання, революціонізувати маси” [1, с. 8], глибоко проникати у духовність героя, в діалектику його душі, підтверджувати превалювання пафосу “хвали життя”, оптимістичного світосприйняття над тональністю високого трагізму.

Вихований на національних і світових традиціях культури й літератури, а також медицини, він у своїх творах розкривав причини масових захворювань і показував, що шляхи їх подолання лежать у зміні обставин життя трудящого люду, в оздоровленні умов їх праці й побуту, в утвердженні гармонійного суспільного устрою. Саме універсальні знання з різних галузей культури збагатили його творчість, дозволили йому глибше проникнути в психологію своїх героїв. Як справжній інтелігент, М. Левицький виразно усвідомлював свою роль у суспільстві, “був... апостолом ідеї, якій служив” [3, с. 182] і ніс свою “тиху правду” (Корсак І.) й сяйво душі людям, розкидаючи добро “повними жменями навкруги себе” [3, с. 181].

Література

1. Денисюк І.О. Українська новелістика кінця XIX – початку XX ст. // Українська новелістика кінця XIX – початку XX ст. – К.: Наукова думка, 1989. – С.5-26.
2. Слабошпицький М. “Мисляча історія” Івана Корсака // Корсак Іван. Тиха правда Модеста Левицького. – К., 2009. – С.160-165.
3. Сяйво душі Модеста Левицького (життя і творчість) – Луцьк: ВАТ “Волинська обласна друкарня”, 2009. – 300 с.
4. Українка Леся. До М.П. Косача (брата Миколи). 16 вересня 1895 р. Колодяжне // Збір. творів у 12 т., Т.10. – К.: Наукова думка, 1978.
5. Шумило Н. Під знаком національної самобутності. Українська художня проза і літературна критика кінця XIX – початку XX ст. – К.: “Задруга”, 2003. – 354 с.

Ольга Турган

КОД ВРАЧА В ТВОРЧЕСТВЕ М.ЛЕВИЦКОГО

Аннотация. В статье проанализирован автобиографический код врача в творчестве М. Левицкого, прочитываются истоки этого кода, исследуется имеющийся медицинский пласт в текстах произведений писателя, переписке и воспоминаниях его современников.

Ключевые слова: литература, писатель, образ врача, сочувствие, психологизм персонажей.

Olga Turgan

THE CODE OF A DOCTOR IN THE WORKS OF M.LEVYTSKY

Summary. The article deals with an autobiographical code of a doctor in the works of M.Levytsky. the author of the article also traces the sources of this code and an available medical layer in the texts of the writer, in the letters and recollections of his contemporaries.

Key words: literature, writer, image of a doctor, sympathy, psychologism of a personage.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2013 р.

Турган Ольга Дмитрівна – доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медичного університету.